

Miljødirektoratet

Oslo, 4.3.2016

BEHOV FOR PERSONTRANSPORT I UTMARKSNÆRING - HØRINGSUTTALELSE.

Deres referanse 2015/11684

Viser til deres brev av 17.12.2015 angående høring av behov for endring av forskrift for å åpne for persontransport i utmarksnæring.

Innledning

Norsk Friluftsliv ønsker ikke mer motorisert ferdsel i norsk natur og går derfor sterkt imot å åpne for ytterligere motorisert transport i norsk natur og en uthuling av motorferdselregelverket. Det er ikke lenge siden det ble åpnet for fornøyleskjøring med snøscooter og det var nylig på høring forslag om å åpne for catskiing. Norsk Friluftsliv vil advare mot å åpne for enda en ny form for motorisert ferdsel i naturen. Fram til nå har det vært et prinsipielt skille mellom bruk av motorferdsel til nytte og fornøyelse. Ved innføring av muligheten til å etablere snøscooterløyper for fornøyleskjøring er dette prinsippet brutt, og vi er sterkt bekymret for den utviklingen dette kan føre til på sikt, og hvilke konsekvenser dette vil ha for den norske friluftslivstradisjonen.

I høringsbrevet skriver direktoratet blant annet: «*Departementet ber i høringen spesielt om kommunenes tilbakemelding på om det eksisterer et slikt behov, og hvorfor dette eventuelt ikke kan dekkes av de nye reglene om snøscooterløyper*».

Norsk Friluftsliv tolker dette dithen at dette primært er en høring om det eksisterer et slikt behov eller ikke. Fra Norsk Friluftslivs side kan vi ikke se at det er et slikt behov. I den grad det skulle finnes et slikt behov, mener vi dette kan dekkes gjennom de nye reglene for snøscooterløyper.

Selv om vi tolker at høringen primært gjelder behovet, tar denne høringsuttalelsen også for seg det konkrete forslaget til forskriftsendring som framkommer i høringsnotatet.

Forslaget

I høringsnotatet går det fram at transport av personer bare kan skje på vinterføre, etter bestemte traseer og til bestemte formål, for eksempel hytter, utkikkspunkter eller vann.

Videre står det at kjøringen må ha et annet formål enn å frakte folk lengre inn i marka eller på fjellet for å få til et enda bedre utgangspunkt for skiturer eller andre aktiviteter som for eksempel skikjøring eller kiting.

Videre forutsetter departementet at det bare skal kunne tillates persontransport etter bestemte traseer og til bestemte formål. Hvis det mot formodning åpnes for persontransport i forbindelse med utmarksnæring, vil kravet om å sette vilkår for tillatelsen være helt avgjørende. I motsatt fall vil dette være, som også departementet påpeker, i praksis et frislipp av motorisert ferdsel i norsk natur. For Norsk Friluftsliv vil et slikt frislipp være helt uakseptabelt.

Saksbehandling

I høringsbrevet skriver direktoratet følgende om saksbehandlingen:

«Departementet vil bemerke at kommunen i vurderingen av om tillatelse skal gis, må se hen til hvilke virkninger slik kjøring vil få for friluftsliv og naturmangfold og eventuelt andre interesser som berøres, for eksempel reindrift. Tillatelse bør ikke gis i områder som er viktige for friluftsliv eller der det er sårbar vegetasjon eller dyreliv. Kommunen må vurdere om transportbehovet kan løses uten motorisert transport. Der hvor kommunen gir tillatelse skal den sette rammer for omfanget, herunder varighet av tillatelsen, antall turer og snøscootere mv.

Departementet understreker at virksomheten vil trenge tillatelse fra grunneier i tillegg til tillatelse fra kommunen.»

Norsk Friluftsliv mener de kravene som settes til saksbehandling er altfor svake. Her brukes det formuleringer som «se hen til virkninger» og «tillatelse bør ikke». Norsk Friluftsliv mener som et minimum at de reglene som gjelder for etablering av snøscooterløyper for fornøyleskjøring også må gjelder for slike løyper for persontransport i forbindelse med utmarksnæring. Vår erfaring så langt med etablering av snøscooterløyper for fornøyleskjøring er at kommunene verken har kompetanse eller følger opp de kravene som er satt, jf det vi skriver nedenfor om dette. Med så svake krav til saksbehandlingen er vi redd for at saksbehandlingen vil bli tilsvarende dårligere.

Vi mener også at det bør være et krav at tillatelse fra grunneier må hentes før kommunen gir sin tillatelse. I motsatt fall vil det kunne føre til et utilbørlig press på grunneier til å gi tillatelse mot sin vilje.

Friluftslivets verdi og status i Norge

Nordmenns holdning til friluftsliv er godt dokumentert gjennom TNS Gallups Natur- og miljøbarometer for 2014 og tidligere år. Trenden er at friluftslivets betydning for folk er økende, og 77 % er imot økt motorisert ferdsel i naturen.

Erfaringer fra Friluftslivets år viser at friluftslivet er mer populært enn noen gang, spesielt blant yngre. 22 % eller nærmere en million nordmenn over 15 år oppgir at de har drevet mer friluftsliv enn tidligere. I den yngste aldersgruppen, 15-24 år, oppgir hele 31 % at de har blitt mer aktive det siste året.

Dette viser at det enkle og naturvennlige friluftslivet står sterkt i bevisstheten hos det norske folk, men erfaringer viser dessverre at *friluftslivet står svakt politisk, institusjonelt og økonomisk* når det kommer til beslutninger som har betydning for friluftslivet.

Stille natur

Støy er et stort miljøproblem som rammer svært mange mennesker, og vi registrerer at flere søker ut i naturen for å oppleve stillhet og ro. I «Natur og miljøbarometeret» spørres det om; «*Hva er det særlig ved friluftsliv og aktiviteter ute i naturen som tiltrekker deg?*» Stadig flere oppgir frisk luft, ro og stillhet som kvaliteter de oppsøker.

Lover og regler

Som det framgår av det vi skriver ovenfor er Norsk Friluftsliv sterkt imot at det åpnes for mer motorisert ferdsel i norsk natur. Når det nå likevel er en høring som kan resultere i at det åpnes for mer motorisert ferdsel, forutsetter vi at forslaget minimum forholder seg til gjeldende lover og regler.

Motorferdselloven

Norsk Friluftsliv mener det å åpne for persontransport i utmarksnæringen er i strid med formålet i motorferdselloven § 1, som understreker at lovens formål er å **verne om naturmiljøet og fremme trivselen**. Sammen med innføring av muligheter for fornøyleskjøring med snøscooter og eventuelt andre endringer, mener vi at dette uthuler formålet med loven.

Grunnloven

Norsk Friluftsliv mener forslaget er i strid med grunnlovens § 112, andre ledd, da konsekvensene av forslaget ikke er utredet, jf det vi skriver om kunnskapsgrunnlaget nedenfor. Vi viser i den forbindelse til juridisk betenkning av Ole Kristian Fauchald datert 29.1.2015; *Juridisk betenkning angående foreslåtte endringer av motorferdselloven for innføring av adgang til å etablere snøscooterløyper for fornøyleskjøring*.

Organisasjoner tilsluttet Norsk Friluftsliv: Den Norske Turistforening, Forbundet KYSTEN, Norges Turmarsjforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges KFUK-KFUM-Speidere, Norges Klatreforbund, Norsk Orientering, Norges Padleforbund, 4H Norge, Norges Røde Kors Hjelpekorps, Norges speiderforbund, Kristen Idrettskontakt, Skiforeningen, Syklistenes Landsforening, Norsk Kennel Klub

Naturmangfoldloven

I naturmangfoldloven er det lovfestet fem miljørettslige prinsipper (jf §§ 8-12). Disse prinsippene skal legges til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet (eksempelvis anvendelse av eksisterende lover og forskrifter, utforming av nye lover og forskrifter, tilskudd, planlegging, forvaltning av fast eiendom) og vurderingene av disse prinsippene skal framgå av beslutningen (jf § 7).

Norsk Friluftsliv kan ikke se at det er gjort noen vurdering av disse prinsippene, og det er etter vår vurdering heller ikke lagt fram et kunnskapsgrunnlag som gir beslutningstakerne muligheter for å vurdere disse prinsippene på en tilfredsstillende måte.

Utredningsinstruksen

Utredningsinstruksen skal "*sikre god forståelse av og styring med offentlige reformer, regelendringer og andre tiltak*". Instruksen ivaretar dette formålet blant annet ved å pålegge den instansen som har ansvaret for saken å utrede alle "*relevante og vesentlige konsekvenser*" av det som er foreslått. Instruksen pålegger også at "*berørte instanser og offentligheten trekkes inn i beslutningsprosessen før beslutning fattes*", jf. punkt 1.1. Instruksen gjelder arbeidet med offentlige utredninger, forskrifter, reformer og tiltak, og også for Regjeringens proposisjoner og meldinger til Stortinget, jf. punkt 1.2.

Norsk Friluftsliv kan ikke se at denne instruksen er fulgt opp, siden relevante og vesentlige konsekvenser ikke er utredet, jf det vi skriver nedenfor. (Vi er klar over at det har trådt i kraft en ny utredningsinstruks fra 1.3.2016, men vi forutsetter at den gamle instruksen gjelder for alle saker som er påbegynt før 1.3.2016.)

Kunnskapsgrunnlaget

Norsk Friluftsliv mener det ikke foreligger et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag. Vi mener blant annet følgende temaer ikke er utredet: omfang, friluftsliv, støy, naturmangfold, naturopplevelse, naturbasert reiseliv/merkevaren Norge med uberørt natur, klima/utslipp, folkehelse, sikkerhet/ulykker, erfaringer fra andre land, sumvirkningene på tvers av kommunegrenser, sumvirkning av nye former for motorisert ferdsel m.m.

Erfaringer med etablering av snøscooterløyper

Norsk Friluftsliv har engasjert seg i planprosessene i de kommunene som er i gang med å etablere snøscooterløyper. Vår erfaring er allerede nå at det ikke avsettes tilstrekkelig med ressurser til den lokale prosessen, og at kommunene ikke har den nødvendige friluftsliv-/naturfaglige kompetansen som lovverket krever. Blant annet opplever vi at kommunene ikke følger opp kravet om kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder på en tilfredsstillende måte. I tillegg ser vi at det fra noen er sterke ønsker om å flytte vernegrenser

Organisasjoner tilsluttet Norsk Friluftsliv: Den Norske Turistforening, Forbundet KYSTEN, Norges Turmarsjforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges KFUK-KFUM-Speidere, Norges Klatreforbund, Norsk Orientering, Norges Padleforbund, 4H Norge, Norges Røde Kors Hjelpekorps, Norges speiderforbund, Kristen Idrettskontakt, Skiforeningen, Syklistenes Landsforening, Norsk Kennel Klub

for å få fram snøscooterløyper. Det er også en utfordring at de frivillige friluftslivsorganisasjonene ikke har kapasitet til å følge opp de lokale prosessene, samtidig som motstand mot snøscooterløyper kan være et svært ubehagelig tema å fronte i lokalmiljøet. Dette fører ofte til at natur- og friluftslivsinteressene taper kampen i de lokale prosessene.

Konklusjon

Norsk Friluftsliv ønsker ikke mer motorisert ferdsel i norsk natur og går sterkt mot endringer i forskrift som vil åpne for at kommunen kan gi tillatelse til persontransport på vinterføre i forbindelse med utmarksnæring.

Norsk Friluftsliv mener det heller ikke er et behov for en slik endring av hensyn til utmarksnæringen. Vi mener at et eventuelt behovet kan dekkes av den muligheten kommunen har til å etablere snøscooterløyper for fornøyleskjøring.

Norsk Friluftsliv mener at kunnskapsgrunnlaget om konsekvensene av en slik regelendring er så dårlig, at saksbehandlingen strider mot grunnloven, naturmangfoldloven og utredningsinstruksen.

Skulle det mot formodning likevel åpnes for persontransport i utmarksnæring mener Norsk Friluftsliv at det:

- må settes vilkår om at saksbehandlingen minimum må være på samme nivå som for etablering av snøscooterløyper for fornøyleskjøring.
- er avgjørende at det settes klare vilkår for tillatelsen. I motsatt fall vil det i praksis være et frislipp av motorisert ferdsel i norsk natur.

Med vennlig hilsen

Norsk Friluftsliv

Lasse Heimdal
Generalsekretær

Hans Erik Lerkelund
rådgiver